

## **INFORMACJA DLA WŁAŚCICIELI GOSPODARSTW, W KTÓRYCH UTRZYMYWANE SĄ OWCE LUB KOZY**

### **UWAGA!!!**

**Zmiany w wymaganiach dotyczących handlu (pomiędzy państwami członkowskimi UE) owcami i kozami hodowlanymi oraz przeznaczonymi do tuczu oraz ich nasieniem i zarodkami w odniesieniu do trzęsawki owiec i kóz (scrapie).**

W załączniku VIII do rozporządzenia (WE) Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 999/2001 z dnia 22 maja 2001 r. *ustanawiającym zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii* zostały określone zmienione przepisy regulujące wewnątrzunijny handel żywymi owcami i kozami, a także ich nasieniem i zarodkami.

Zmiany przepisów dokonano rozporządzeniem Komisji (UE) nr 630/2013 z dnia 28 czerwca 2013 r. oraz rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 631/2013 z dnia 28 czerwca 2013 r.

### **Na czym polegają zmiany?**

W załączniku VIII do rozporządzenia (WE) nr 999/2001 określono ramy prawne ustanawiania w państwach członkowskich UE oficjalnego systemu uznawania statusów gospodarstw, w których utrzymywane są owce lub kozy, w odniesieniu do trzęsawki klasycznej.

Warunkiem uczestnictwa gospodarstwa w handlu wewnątrzunijnym owcami lub kozami jest określenie statusu tego gospodarstwa w odniesieniu do trzęsawki klasycznej.

W związku z powyższym, przewidziano dwustopniowy system klasyfikacji gospodarstw, w którym gospodarstwom nadawane będą następujące statusy w odniesieniu do trzęsawki klasycznej:

- 1) o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej,
- 2) o kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej.

### **UWAGA!!!**

W handlu wewnątrzunijnym owcami i kozami przeznaczonymi do hodowli lub chowu do państw członkowskich UE prowadzących krajowy program kontroli trzęsawki klasycznej oraz do państw o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej (obecnie **Austria, Dania, Finlandia**

**i Szwecja**), należy od gospodarstwa wprowadzającego do handlu ww. zwierzęta wymagać statusu znikomego ryzyka występowania trzęsawki klasycznej.

W stosunku do zwierząt hodowlanych z przeznaczeniem do pozostałych państw członkowskich wymagać należy, by pochodziły one z gospodarstw minimum o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej.

### **Wnioski:**

Owce i kozy przeznaczone w handlu wewnątrzunijnym do hodowli lub do tuczu, pochodzące z gospodarstw **o znikomym ryzyku** występowania trzęsawki klasycznej mogą być wprowadzane do:

- państw o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej,
- państw prowadzących krajowy program kontroli trzęsawki klasycznej,
- pozostałych państw członkowskich UE.

Owce i kozy przeznaczone w handlu wewnątrzunijnym do hodowli lub do tuczu, pochodzące z gospodarstw **o kontrolowanym ryzyku** wystąpienia trzęsawki klasycznej mogą być wprowadzane do:

- wszystkich państw członkowskich UE poza państwami o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej i państwami, w których prowadzony jest krajowy program kontroli trzęsawki klasycznej (tj. Austria, Dania, Finlandia i Szwecja).

### **Wymagania wobec gospodarstw:**

**I. GOSPODARSTWO O ZNIKOMYM RYZYKU WYSTĘPOWANIA TRZĘSAWKI KLASYCZNEJ, zgodnie z punktem 1.2 Rozdziału A Sekcji A załącznika VIII rozporządzenia (WE) nr 999/2001:**

**Gospodarstwo, w którym utrzymywane są owce lub kozy, może zostać uznane za gospodarstwo o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej, o ile od przynajmniej 7 lat spełnia następujące warunki:**

- 1) owce i kozy są na stałe oznakowane i zachowywana jest dokumentacja, co umożliwia śledzenie ich losu do gospodarstwa urodzenia;
- 2) zachowywana jest dokumentacja dotycząca przemieszczania owiec i kóz do i z gospodarstwa;
- 3) wprowadzać można wyłącznie następujące owce i kozy:

a) owce i kozy z gospodarstw o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej;

b) owce i kozy z gospodarstw, które spełniają warunki określone w pkt I ppkt 1) do 9) od przynajmniej siedmiu lat lub przez przynajmniej taki sam okres, jak gospodarstwo, do którego zwierzęta te mają być wprowadzone;

c) owce o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

**4)** gospodarstwo podlega regularnym kontrolom, których celem jest weryfikacja zgodności z wymaganiami określonymi w pkt I. ppkt 1) do 9), dokonywana przez urzędowego lekarza weterynarii, i które przeprowadzane muszą być przynajmniej raz w roku;

**5)** nie potwierdzono żadnego przypadku trzęsawki klasycznej;

**6)** wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia poddawane ubojowi w celu spożycia przez ludzi, badane są przez urzędowego lekarza weterynarii, a te, które wykazują objawy wyniszczenia, objawy neurologiczne lub które poddano ubojowi z konieczności, poddawane są badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej;

Od dnia 1 stycznia 2014 r. wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia, które padły lub zostały uśmiercone z powodów innych niż ubój w celu spożycia przez ludzi, poddaje się badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej.

**Oprócz warunków określonych w pkt I, ppkt 1) do 6), od dnia 1 stycznia 2014 r. powinny być spełniane następujące warunki:**

**7)** do gospodarstwa wprowadzać można wyłącznie zarodki/komórki jajowe następujących owiec i kóz:

a) zarodki/komórki jajowe od samic (dawczyń), które są od urodzenia utrzymywane w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub które spełniają następujące wymagania:

- dawczynie są na stałe oznakowane w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawczynie są od urodzenia utrzymywane w gospodarstwach, w których w trakcie ich pobytu nie stwierdzono przypadków trzęsawki klasycznej;

- dawczynie nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania zarodków/komórek jajowych;

b) zarodki/komórki jajowe owiec o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

**8)** do gospodarstwa wprowadzać można wyłącznie nasienie następujących owiec i kóz:

a) nasienie od samców (dawców) utrzymywanych od urodzenia w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym ryzyku lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub spełniających następujące wymagania:

- dawcy są na stałe oznakowani w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawcy nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania nasienia;

b) nasienie owiec od tryka o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

**9)** owce i kozy w gospodarstwie nie mają bezpośredniego lub pośredniego kontaktu, włącznie z wspólnym wypasem, z owcami i kozami z gospodarstw o niższym statusie.

### **UWAGA!!!**

#### **WYMAGANIA DOTYCZĄCE PASTWISK:**

##### **I. PASTWISKA, NA KTÓRYCH WYPASANE BYŁY RÓWNIEŻ OWCE I KOZY POCHODZĄCE Z PAŃSTW, W KTÓRYCH W OSTATNICH LATACH STWIERDZANO PRZYPADKI TRZĘSAWKI KLASYCZNEJ:**

Ze względu na długotrwałe pozostawanie (minimum 29 miesięcy) w glebie pastwiska, na którym były wypasane owce i kozy materiału zakaźnego wywołującego trzęsawkę klasyczną, wobec pastwisk, na których wypasane były owce i kozy pochodzące z państw, w których w ostatnich latach stwierdzono przypadki trzęsawki klasycznej (np. Słowacja, Czechy, Niemcy, Hiszpania, Cypr, Francja, Węgry, Holandia, Norwegia, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Irlandia, Włochy):

- przy ubieganiu się o nadanie statusu gospodarstwa o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej wymagane jest niewypasanie owiec i kóz na pastwiskach, na których w ciągu ostatnich 7 lat wypasane były owce i kozy pochodzące z państw, których w ostatnich latach stwierdzono przypadki trzęsawki klasycznej

- po uzyskaniu przez gospodarstwo statusu gospodarstwa o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej nie wolno w ogóle korzystać z pastwisk dla owiec i kóz, na których w ciągu ostatnich 7 lat wypasane były owce i kozy pochodzące z gospodarstw posiadających niższy status niż status znikomego ryzyka wystąpienia trzęsawki klasycznej oraz wypasane były owce i kozy, które pochodziły z państw, których w ostatnich latach stwierdzono przypadki trzęsawki klasycznej

Te wymagania dotyczące niewypasania zwierząt na wspólnych lub naprzemiennych pastwiskach nie dotyczą sytuacji, gdy przy przemieszczaniu zwierząt i wprowadzaniu zwierząt do gospodarstwa przeznaczenia, gospodarstwo pochodzenia danego zwierzęcia posiadało w momencie wprowadzania do gospodarstwa przeznaczenia zwierzęcia, nadany status gospodarstwa o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej lub wprowadzane zwierzę było o genotypie ARR/ARR.

## **II. PASTWISKA, NA KTÓRYCH WYPASANE BYŁY OWCE I KOZY POCHODZĄCE JEDYNIEM Z POLSKI:**

- przy ubieganiu się o nadanie statusu gospodarstwa o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej polskie władze weterynaryjne uznają, że ze względu na to, że w Polsce do chwili obecnej nie stwierdzono żadnego przypadku trzęsawki klasycznej wśród owiec i kóz, nadania danemu gospodarstwu ww. statusu nie wstrzymują wspólne lub naprzemiennie wypasy zwierząt pochodzących z Polski.

### **ALE!!!!**

Jeśli do stada zostały wprowadzone w ciągu ostatnich 7 lat owce i kozy pochodzące z państw, w których wystąpiła w ciągu ostatnich 7 lat trzęsawka klasyczna – obowiązują wymagania dla pastwisk takie jak wyżej – opisane w punkcie I, chyba, że gospodarstwo pochodzenia danego zwierzęcia posiadało w momencie wprowadzania do gospodarstwa przeznaczenia zwierzęcia, nadany status gospodarstwa o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej lub wprowadzane zwierzę było o genotypie ARR/ARR.

- po uzyskaniu przez gospodarstwo statusu gospodarstwa o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej nie wolno wypaszać owiec i kóz razem z innymi owcami i kozami pochodzącymi z gospodarstw bez nadanego statusu lub z gospodarstw posiadających niższy status, wspólne lub naprzemiennie wypasy możliwe są jedynie ze zwierzętami z innego gospodarstwa posiadającego nadany status gospodarstwa o znikomym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej.

## **II. GOSPODARSTWO O KONTROLOWANYM RYZYKU WYSTĘPOWANIA TRZĘSAWKI KLASYCZNEJ, zgodnie z punktem 1.3 Rozdziału A Sekcji A załącznika VIII rozporządzenia (WE) nr 999/2001 :**

**Gospodarstwo, w którym utrzymywane są owce lub kozy może zostać uznane za gospodarstwo o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej, o ile od przynajmniej 3 lat spełnia ono następujące warunki:**

**1)** owce i kozy są na stałe oznakowane i zachowywana jest dokumentacja, co umożliwia śledzenie ich losu do gospodarstwa urodzenia;

**2)** zachowywana jest dokumentacja dotycząca przemieszczania owiec i kóz do i z gospodarstwa;

**3)** wprowadzać można wyłącznie następujące owce i kozy:

a) owce i kozy z gospodarstw o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej;

b) owce i kozy z gospodarstw, które spełniają warunki określone w pkt II ppkt 1) do 9) od przynajmniej trzech lat lub przez przynajmniej taki sam okres, jak gospodarstwo, do którego te zwierzęta mają być wprowadzone;

c) owce o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

**4)** gospodarstwo podlega regularnym kontrolom, których celem jest weryfikacja zgodności z wymaganiami określonymi w pkt II ppkt 1) do 9), dokonywana przez urzędowego lekarza weterynarii, i które przeprowadzane muszą być przynajmniej raz w roku,

**5)** nie potwierdzono żadnego przypadku trzęsawki klasycznej;

**6)** wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia poddawane ubojowi w celu spożycia przez ludzi badane są przez urzędowego lekarza weterynarii, a te, które wykazują objawy wyniszczenia, objawy neurologiczne lub które zostały poddane ubojowi z konieczności, poddawane są badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej;

Od dnia 1 stycznia 2014 r. wszystkie owce i kozy powyżej 18 miesiąca życia, które padły lub zostały uśmiercone z powodów innych niż ubój w celu spożycia przez ludzi, poddaje się badaniom laboratoryjnym na obecność trzęsawki klasycznej.

**Oprócz warunków określonych w pkt II, ppkt 1) do 6), od dnia 1 stycznia 2014 r. powinny być spełniane następujące warunki:**

**7)** do gospodarstwa wprowadzać można wyłącznie zarodki/komórki jajowe następujących owiec i kóz:

a) zarodki/komórki jajowe od samic (dawczyń), które są od urodzenia utrzymywane w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym lub o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub które spełniają następujące wymagania:

- dawczynie są na stałe oznakowane w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawczynie są od urodzenia utrzymywane w gospodarstwach, w których w trakcie ich pobytu nie stwierdzono przypadków trzęsawki klasycznej;

- dawczynie nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania zarodków/komórek jajowych;

b) zarodki/komórki jajowe owiec o genotypie białka prionowego ARR/ARR

**8)** wprowadzać można wyłącznie nasienie następujących owiec i kóz:

a) nasienie od samców (dawców), którzy są od urodzenia utrzymywani w państwie członkowskim o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub w gospodarstwie o znikomym lub o kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub którzy spełniają następujące wymagania:

- dawcy są na stałe oznakowani w celu umożliwienia śledzenia ich losu do gospodarstwa urodzenia;

- dawcy nie wykazują klinicznych objawów trzęsawki w czasie pobierania nasienia;

b) nasienie owiec od tryka o genotypie białka prionowego ARR/ARR;

**9)** owce i kozy w gospodarstwie nie mają bezpośredniego lub pośredniego kontaktu, włącznie z wspólnym wypasem, z owcami i kozami z gospodarstw o niższym statusie.

**UWAGA!!!**

**WYMAGANIA DOTYCZĄCE PASTWISK:**

**I. PASTWISKA, NA KTÓRYCH WYPASANE BYŁY RÓWNIŻ OWCE I KOZY POCHODZĄCE Z PAŃSTW, W KTÓRYCH W OSTATNICH LATACH STWIERDZANO PRZYPADKI TRZĘSAWKI KLASYCZNEJ:**

Ze względu na długotrwałe pozostawanie (minimum 29 miesięcy) w glebie pastwiska, na którym były wypasane owce i kozy materiału zakaźnego wywołującego trzęsawkę klasyczną, wobec pastwisk, na których wypasane były owce i kozy pochodzące z państw, w których w ostatnich latach stwierdzono przypadki trzęsawki klasycznej (np. Słowacja, Czechy, Niemcy, Hiszpania, Cypr, Francja, Węgry, Holandia, Norwegia, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Irlandia, Włochy):

- przy ubieganiu się o nadanie statusu gospodarstwa o kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej wymagane jest niewypasanie owiec i kóz na pastwiskach, na których w ciągu ostatnich 3 lat wypasane były owce i kozy pochodzące z państw, których w ostatnich latach stwierdzono przypadki trzęsawki klasycznej

- po uzyskaniu przez gospodarstwo statusu gospodarstwa o kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej nie wolno w ogóle korzystać z pastwisk dla owiec i kóz, na których w ciągu ostatnich 3 lat wypasane były owce i kozy pochodzące z gospodarstw posiadających niższy status niż status znikomego ryzyka wystąpienia trzęsawki klasycznej oraz wypasane były owce i kozy, które pochodziły z państw, których w ostatnich latach stwierdzono przypadki trzęsawki klasycznej

Te wymagania dotyczące niewypasania zwierząt na wspólnych lub naprzemiennych pastwiskach nie dotyczą sytuacji, gdy przy przemieszczaniu zwierząt i wprowadzaniu zwierząt do gospodarstwa przeznaczenia, gospodarstwo pochodzenia danego zwierzęcia posiadało w momencie wprowadzania do gospodarstwa przeznaczenia zwierzęcia, nadany status gospodarstwa o znikomym lub kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej lub wprowadzane zwierzę było o genotypie ARR/ARR.

## **II. PASTWISKA, NA KTÓRYCH WYPASANE BYŁY OWCE I KOZY POCHODZĄCE JEDYNIEM Z POLSKI:**

- przy ubieganiu się o nadanie statusu gospodarstwa o kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej polskie władze weterynaryjne uznają, że ze względu na to, że w Polsce do chwili obecnej nie stwierdzono żadnego przypadku trzęsawki klasycznej wśród owiec i kóz, nadania danemu gospodarstwu ww. statusu nie wstrzymują wspólne lub naprzemienne wypasy zwierząt pochodzących z Polski.

### **ALE!!!!**

Jeśli do stada zostały wprowadzone w ciągu ostatnich 3 lat owce i kozy pochodzące z państw, w których wystąpiła w ciągu ostatnich lat trzęsawka klasyczna – obowiązują wymagania dla pastwisk takie jak wyżej – opisane w punkcie I, chyba, że gospodarstwo pochodzenia danego zwierzęcia posiadało



w momencie wprowadzania do gospodarstwa przeznaczenia zwierzęcia, nadany status gospodarstwa o znikomym lub kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej lub wprowadzane zwierzę było o genotypie ARR/ARR.

- po uzyskaniu przez gospodarstwo statusu gospodarstwa o kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej nie wolno wypasać owiec i kóz razem z innymi owcami i kozami pochodzącymi z gospodarstw bez nadanego statusu, wspólne lub naprzemienne wypasy możliwe są jedynie ze zwierzętami z innego gospodarstwa posiadającego nadany status gospodarstwa o znikomym lub kontrolowanym ryzyku wystąpienia trzęsawki klasycznej.

**Gospodarstwo niespełniające wymagań dla uznania je za gospodarstwo o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej, i któremu niemożliwe jest nadanie statusu w odniesieniu do tej choroby**

Owce pochodzące z gospodarstw nie spełniających wymagań dla uznania je za gospodarstwa o znikomym lub kontrolowanym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej i którym niemożliwe jest nadanie statusu w odniesieniu do tej choroby mogą być wprowadzane do handlu zgodnie z poniższymi warunkami:

- 1) owce przeznaczone do hodowli do państwa członkowskiego innego niż państwa o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub innego niż państwa prowadzące krajowy program kontroli tej choroby, u których w badaniu genetycznym (przeprowadzonym na wniosek właściciela owiec i na jego koszt) stwierdzono genotyp ARR/ARR oraz pod warunkiem, że nie pochodzą one z gospodarstwa poddanego ograniczeniom wprowadzonym w następstwie potwierdzenia obecności trzęsawki lub innych przenośnych gąbczastych encefalopatii u owiec lub kóz.
- 2) owce przeznaczone do wszystkich celów za wyjątkiem natychmiastowego uboju, przeznaczone do państwa członkowskiego o znikomym ryzyku występowania trzęsawki klasycznej lub prowadzącego krajowy program kontroli, u których w badaniu genetycznym (przeprowadzonym na wniosek właściciela owiec i na jego koszt) stwierdzono genotyp ARR/ARR oraz pod warunkiem że nie pochodzą one z gospodarstwa poddanego ograniczeniom, wprowadzonym w następstwie potwierdzenia obecności

trzęsawki lub innych przenośnych gąbczastych encefalopatii u owiec lub kóz.

Genotyp ARR/ARR danej owcy warunkuje możliwość wprowadzania tego zwierzęcia do handlu wewnątrzunijnego, niezależnie od statusu gospodarstwa pochodzenia tego zwierzęcia.

### **UWAGA!!!**

Cały czas istnieje możliwość wprowadzania do handlu wewnątrzunijnego owiec i kóz przeznaczonych do natychmiastowego uboju, niezależnie od statusu gospodarstwa pochodzenia tych zwierząt, o ile gospodarstwo takie nie jest objęte ograniczeniami w związku z:

- wystąpieniem u owiec lub kóz w nim przebywających trzęsawki klasycznej  
lub
- niewykluczeniem wystąpienia u tych zwierząt BSE.